

Vojtěch Václav Málek

MUDr. Olga Gimunová Ph.D.
KARIM, FN Brno a LF MU

- Milosrdného bratra Vojtěcha Václava Mála můžeme považovat za jednoho z následovníků Celestýna Opitze.
- Jako zdravotní bratr v oboru anesteziologie pracoval v letech 1952 až 1960 v Nemocnici Na Františku v Praze.

Zpočátku podával anestezie sám skoro obdobně jako Celestýn Opitz, po příchodu lékařů – anesteziologů, pracoval na pozici anesteziologické sestry.

Vojtěch Václav Málek

- Opitz i Málek v mladém věku vstoupili do Hospitálského řádu sv. Jana z Boha a jako milosrdní bratři zasvětili svůj život službě nemocným.
- Řídili se heslem „*Per corpus ad animam*“. Toto heslo je naplňováno svědectvím služby trpícím.

Vojtěch Václav Málek

- Často se vzpomíná na průkopníka anesteziologie Celestýna Opitze, milosrdného bratra, který podal první éterovou anestezii ve špitále Milosrdných bratří Na Františku dne 7. 2. 1847.
- Poté dostal možnost vystudovat lékařskou fakultu vídeňské univerzity, později se stal dokonce provinciálem nad 20 konventy rakousko - české provincie.

Celestýn Opitz (1810-1866)

Celestýn

Václav Čelakovský (1852–1915), český básník a spisovatel. Na snímku je zobrazen v roce 1910, kdy byl členem Národního výboru a předsedou Ústřední rady českých spisovatelů. Na snímku je zobrazen v roce 1910, kdy byl členem Národního výboru a předsedou Ústřední rady českých spisovatelů.

- Historie Hospitálského řádu sv. Jana z Boha spadá do roku 1539.
- Tato řeholní kongregace byla potvrzena papežem roku 1571.
- Jejich první špitál v habsburské monarchii byl založen Karlem I. z Lichtenštejna roku 1605 ve Valticích.
- Milosrdní bratři prosluli i jako lékárníci.
- Roku 1620 založena v Praze jejich nemocnice Na Františku.

Milosrdní bratři

- Provoz nemocnic provázejí odjakživa finanční problémy.
Finanční problémy provázely i nemocnice žebrového řádu Milosrdných bratří.
- Z archivů vyplývá, že asi polovina bratrů byli ošetřovatelé a druhá polovina sběrači (žebroví mniši). Případně se v těchto funkcích střídali.
- Značný počet noviců však musel být vyhozen pro neposlušnost, špatný vztah k pacientům a nadměrné pití alkoholu.

Milosrdní bratři

- Do roku 1918 fungovalo na českém území 9 nemocnic Milosrdných bratří (Praha, Kuks, Nové Město nad Metují, Vizovice, Těšín, Prostějov, Letovice, Brno a Valtice).
- Po roce 1918 byl zrušen Kuks a nemocnice v Těšíně připadla polskému Těšínu.
- V současné době tento řád v ČR již reliktem a participuje na činnosti jejich bývalých nemocnic v Brně, Letovicích a Vizovicích.

Milosrdní bratři

- Pacienti s pokročilou TBC tvořili zhruba polovinu pacientů.
- V archivech za statistikami každého roku jsou uváděny i úspěšně vyléčené raritní případy.
- Jednalo se např. o generalizovaný tetanus 26letého muže, kterému byl podáván morfin a polévky z telecího mozečku a nálevy konečným kůlem této mozečkové polévky.
- Za dva měsíce úplně zdráv opustil nemocnici.

Archivy Milosrdných bratří

- U generalizovaného tetanu je podávání vysokokalorické výživy nutné kvůli metabolickým nárokům u extrémně zvýšené aktivity svalů.
- Tučná mozečková polévka byla tím správným řešením.

Tetanus

- Narodil se 20. 8. 1927 ve Slavíkově u Havlíčkova Brodu.
- Pocházel z 8 dětí.
- 23. 7. 1946 vstoupil do řádu sv. Jana z Boha v Praze.
- Od 1. 10. 1949 absolvoval dvouletou základní vojenskou službu v Chodové Plané u Mariánských Lázní, Stříbře a Boru u Tachova jako zdravotník.

Vojtěch Václav Málek

- Jako zdravotní bratr v oboru anesteziologie pracoval v letech 1952 až 1960 v Nemocnici na Františku v Praze.
- Existují jeho ručně psané vzpomínky na práci na operačních sálech, ze kterých jsem čerpala.

Vojtěch Václav Málek

- Po nedlouhém zaučení jsem dostal pokyn dávej narkózu.
- Uspávalo se Evipanem, pokračovalo éterem.
- Teprve asi za rok přišel na pracoviště první lékař anesteziolog MUDr. Zajíček.
- Byl zakoupen anesteziologický přístroj (Chirolog), přišly na řadu nové uspávací prostředky.
- Jednalo se o Thiopental, myorelaxancia a rajský plyn.

Citováno z vzpomínek V. Málka

- Postupně se rozmnožil anesteziologický pracovní tým a pracovalo se na obou sálech současně.
- Lékaři anesteziologové neměli noční ani nedělní službu, v akutních případech jsme museli anestezii podávat my, střední zdravotníci.
- Lékaři nás k tomu řádně vyškolili, naučili jsme se i intubovat.
- Díky Bohu, že v těchto situacích k žádným komplikacím nedošlo.

Citováno z vzpomínek V. Málka

- Jednou před dovolenou mě MUDr. Zajíček varoval, abych v jeho nepřítomnosti nepodával anestezií u operaci strumy.
- Chtěl jsem se toho zákazu držet zuby nehty.
- Jenže přišel rozezlený operatér s tím, že má v nemocnici tři pacienty na strumu. A mám to být já, kdo jim řekne, že budou propuštěni, protože jim nemohu dát narkózu. A tak jsem tedy zákaz porušil.
- Ještě dnes se divím sám sobě, jak jsem mohl tu noc před jmenovaným dnem klidně spát.

Citováno z vzpomínek V. Málka

- Zažili jsme také tři výbuchy na operačních sálech, jeden z etéru a dva z cyklopropanu (prý za to mohla statická elektřina).
- Všichni jsme dočasně ohluchli, pacientům se nic nestalo.

Citováno z vzpomínek V. Málka

- Práce na operačním sále mě velmi naplňovala, občas jsem musel vypomáhat i s instrumentováním či dokonce i s druhou asistencí u stolu.
- Operatér někdy nebyl příjemný, ale neposuzujme operatéry, obdivujme je.
- Politické rozhodnutí ředitele nemocnice mě však odválo jinam.

Citováno ze vzpomínek V. Málka

- 16. 7. 1960 musel na příkaz komunistického režimu se svými spolubratry pražskou nemocnici a konvent opustit.
- Tehdejším církevním tajemníkem byl poslán do Milešova u Lovosic, kde pracoval jako rehabilitační pracovník.
- V roce 1968 začal studovat na Teologické fakultě v Litoměřicích.

Vojtěch Václav Málek

- Od 1. 11. 1973 do 27. 8. 1990 sloužil ve farnosti Těnovice, okr. Plzeň-jih.
- Teprve roku 1990 se mohl vrátit do Letovic, kde působil v konventu Milosrdných bratří, v letech 1995 až 2004 zde byl převorem.
- V roce 2004 byl zvolen provinciálem (obdobně jako Opitz) českomoravské provincie Milosrdných bratří a tuto funkci vykonával do roku 2007.
- Umírá roku 2016.

Vojtěch Václav Málek

- Cena Celestýna Opitze je udělována nejen naší odbornou společností, ale i řádem Milosrdných bratří.
- Jedná se o ocenění za vzor v péči o nemocné a jinak potřebné, tedy za příkladnou práci v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb (laureát v roce 2018 MUDr. Tomáš Šebek).

Cena Celestýna Opitze

- **P. Vojtěch Václav Málek, OH a br. Ladislav Josef Kronich, OH** za celoživotní dílo při naplňování hospitality sv. Jana z Boha v péči o nemocné, věrnost řádu milosrdných bratří i v době pronásledování církve a za vzor ve službě nemocným a řádovém životě.
- Oba bratři podávali zpočátku narkózu v nemocnici Milosrdných bratří v Praze Na Františku původním způsobem br. Celestýna Opitze.

**Laureáti ceny Celestýna Opitze
2010**

- Další cena Celestýna Opitze bude udělena dne 19. 10. 2019 v 19 hod. v pražském kostele Šimona a Judy.
- Hudební doprovod zajistí skupina Javory.

Cena Celestýna Opitze

Kostel sv. Šimona a Judy